

NIEUWSBRIEF SBEO 24-01

INLEIDING

Voor u ligt de Nieuwsbrief SBEO 24-01. Wij brengen u hiermee op de hoogte van een aantal recente ontwikkelingen binnen het erfgoed van Oirschot. In deze nieuwsbrief vindt u informatie over:

- Bestuur
- Toponymie Oirschot
- Cursus Oirschotlogie
- Bedreigde gebouwen
- Erfgoedgoedplatform
- Erfgoedcommissie
- Woningbouw
- Centrumvisie
- Groenplatform
- Bomenverordening
- Zandpaden

BESTUUR

Op dinsdag 9 januari heeft het bestuur van de SBEO samen met de gemeente het nieuwe jaar ingeluid met een Nieuwjaarsbijeenkomst in het Boterkerkje.

Het was een bijzondere geslaagde bijeenkomst met een mooie opkomst. Ruim zeventig belangstellenden woonden de uiteenzetting door SBEO over de inzet van de stichting voor het behoud van het Oirschots Erfgoed sinds 2006. Daarna volgde een toelichting over de verduurzaming van het Raadhuis.

De bijeenkomst werd ingeleid door wethouder Joep van de Ven en afgesloten bij restaurant de Zwaan met een borrel en een hapje.

Overleden vrienden:

Rinus van den Boomen, beschermer van de Oude Toren en verzorger uilen in de toren.

Ad van Tuijl

Nieuwe bestuursleden SBEO

Het bestuur van SBEO is op zoek naar nieuwe bestuursleden die zich graag willen inzetten voor het behoud van het bijzondere erfgoed van Oirschot. Iedereen die geïnteresseerd is in het in stand houden van erfgoed, architectuur maar ook het landschappelijk erfgoed waarmee Oirschot zich onderscheidt in de regio als levend(ig) erfgoeddorp is van harte uitgenodigd om contact op te nemen (s.beo@hotmail.com of direct via één van de bestuursleden).

De Toponymie van Oirschot – uitnodiging presentatie nieuw boek

Op 16 mei wordt in de Beurs een boek gepresenteerd over de Toponymie van Oirschot. Het eerste exemplaar wordt overhandigd aan burgemeester Keijzers-Verschelling van Oirschot.

Verder wordt door sprekers een toelichting gegeven over de aard en nut van de toponymie.

Het boek is samengesteld na een studie van vijf jaar door Paul Maas en Daniel Vangheluwe m.m.v. Henk van Hout. Paul is een vriend van de SBEO, zit in het bestuur van de Stichting de Kapellekes Best en heeft veel kennis van het Oirschotse erfgoed. Deze boekpresentatie komt tot stand in samenwerking met de gemeente, de Stichting de Kapellekes, de Heemkunde Oirschot en de SBEO.

Hierbij nodigen wij u uit voor deze presentatie in de Beurs van 13.30 tot 16.30 uur.

CURSUS OIRSCHOTLOGIE

Op 9 maart is de cursus Oirschotlogie van 2024 weer van start gegaan. Het doel van deze cursus is om inwoners wegwijs te maken in de cultuurhistorische geschiedenis en de ontwikkeling van Oirschot en de Beerzen. Onlangs is Jack van Nunen overleden, Jack gaf de les over Natuur en Landschap. Jack was IVN-er en vanaf de start in 2016 betrokken bij de cursus. Oirschotlogie zal hem gaan missen.

BEDREIGDE GEBOUWEN

Kazerne.

Theo Kralt, erfgoedmedewerker van de gemeente, heeft contact gehad met de Kazerne en de Rijksdienst over het beschermen van de bijzondere gebouwen op het defensieterrein. Het Poortgebouw is inmiddels aangewezen als een gemeentelijk monument. De SBEO hoopt snel meer duidelijkheid te krijgen over andere te beschermen gebouwen op de Kazerne.

Doornboomstraat 5 Middelbeers

Voor de locatie Doornboomstraat 5 (Limonadefabriek) is een ontwikkelplan gereed voor 29 woningen. De raad heeft in januari ingestemd met het plan. De villa wordt met respect voor de architectuur gerenoveerd en omgevormd naar appartementen met inachtneming van de bijzondere structuur en elementen. Rechts van de villa wordt de bestaande poort met de metselwerkboog gehandhaafd als bijzonder element. De voormalige limonadefabriek wordt op dezelfde locatie teruggebouwd, inclusief de beeldbepalende pui met de 5 ramen met wit kader. De architectuur van de nieuw te bouwen woningen wordt geïnspireerd op het industriële verleden. Het behoud van de oude waterput is nog ter overweging. De hertenstal opgebouwd uit oude gebinten krijgt mogelijk een herbestemming in de omgeving. De omgevingsvergunning wordt snel verwacht.

Hof van Solms

Op het achter terrein van het Hof van Solms - *Erve Solms* - worden 13 woningen en 22 appartementen gerealiseerd. De architectuur van de woningen sluit in stijl aan op de historische omgeving en wordt voorzien van ornamenten, die verwijzen naar archeologische vondsten op het terrein. Met de bouw is reeds gestart.

Het rijksmonument en voormalig stadspaleis Hof van Solms, wordt in het nieuwbouwplan omgedoopt naar *Huys Solms* en bestaat uit twintig woningen.

Voor dit plan moet nog de omgevingsvergunning aangevraagd worden.

Heuvel 20A

Heuvel 20A is een oud industriegebouw; de voormalig meubelfabriek Hekster, die dit jaar is toegevoegd aan de lijst van gemeentelijke monumenten. Voor deze locatie wordt een ontwerpplan ontwikkeld voor een woning, waarmee het op dit moment in vrij slechte bouwkundige staat verkerende pand, weer zal worden opgeknapt.

Dekanijstraat muur

De schansmuur Dekanijstraat-van Baerlandstraat is nog steeds niet beschermd. SBEO blijft in gesprek met de gemeente over hoe we deze en andere historische muren kunnen beschermen.

Oude Toren Oostelbeers

De restauratie van de Oude Toren is in 2023 afgerond. Er is archeologisch onderzoek gedaan naar de contouren van het oude kerkship en de oorspronkelijk omwalling. De resultaten van dit onderzoek worden gebruikt bij het herstellen van de aarden wal en de aangrenzende gracht.

Op 5 februari jongstleden heeft landschapsarchitect Frank van Vliet van ontwerp bureau Pheae design het terreinplan van de Oude Toren gepresenteerd (zie afbeelding).

Op het voorterrein komen een aantal wandelpaden en worden via informatiepanelen visualisaties van de Oude Toren door de eeuwen heen getoond. De achterkant van de toren blijft vrij. De bosschages op de wal zijn inmiddels geschoond evenals de perceel randen. Aan beide zijden van de locatie worden bomen en heesters teruggeplaatst.

Trompenhoeve Straten 10

Het complex de Trompenhoeve is een bijzonder en zeer fraai historisch boerenerf met een drietal rijksmonumenten, een Kempische kortgevelboerderij, een midden dwarsschuur en een stal. De bewoners willen het complex restaureren, enkele gebouwen geschikt te maken voor bewoning en het geheel als een boerenerfensemble inrichten. In overleg met de gemeente, de Erfgoedcommissie, de Rijksdienst RCE en de Provincie hebben reeds een aantal besprekingen plaatsgevonden. Proefboringen van het houten gebint zijn reeds gedaan en dendrologisch onderzoek moet uitwijzen hoe oud deze panden zijn.

ERFGOED PLATFORM OIRSCHOT

Om de positie in de regio van Oirschot als levend(ig) erfgoeddorp te versterken is door het Erfgoedplatform een initiatief ontwikkeld waar acht historische locaties in Oirschot en de Beerzen deel van uit gaan maken. Door het leggen van logische verbindingen tussen monumenten via verhalen, thema's en collecties hoopt het Erfgoedplatform het Oirschots erfgoed beter op de kaart te zetten, voor zowel inwoners als bezoekers van Oirschot. De plannen voor *'Het verhaal van Oirschot, naar een Museum Oirschot'* zijn in februari aan de raad gepresenteerd.

Voor het QR code project is recent gestart met de uitvoering van fase II. Via het scannen van een QR codebordje is al op dertig locaties in Oirschot informatie te vinden over bijzondere monumenten en locaties. In de tweede fase worden hier nog dertig locaties aan toegevoegd.

Een deel van de leden is via de Alliantie Erfgoed betrokken bij de planontwikkeling voor het centrum van Oirschot. De alliantie richt zich daarbij vooral op de omgeving van monumenten, erfgoed en beschermd dorpsgezicht als uitgangspunt voor dit inrichtingsplan.

Ook wordt er gewerkt aan een gezamenlijke depotvoorziening en digitalisering van de archieven.

COMMISSIE RUIMTELIJKE KWALITEIT EN ERFGOED

Behandelde plannen (selectie):

- Pandgat 19 [RM], verbouwing boerderij, aangehouden.
- Klooster Blijendaal Nieuwstraat 28, RM, vooroverleg.
- De Heuvel 20A, GM, aangehouden
- Polsdonken 1, GM, goedgekeurd
- Spoordonkseweg 130, RM, watermolen, aangehouden.
- Driehoek 1 Oostelbeers, splitsing boerderij akkoord, mits.
- Oude Grintweg 79, advies inschakelen deskundig adviseur ouderdom boerderij.

WONINGBOUW

Bureau Lubbers

De gemeente heeft het bureau Lubbers Vught, ontwerp bureau voor landschapsarchitectuur en stedenbouw, de opdracht gegeven voor de nieuwe woningbouwprojecten van de gemeente. Dit bureau moet de nieuwe plannen ontwerpen en daarna worden de ontwikkelaars en bouwers erbij betrokken. Het bestuur van de SBEO ondersteund deze ontwikkeling en heeft al langer bij de gemeente aangedrongen om de stedenbouwkundige kwaliteit eerder en beter vast te leggen. Het bestuur van de SBEO heeft een afspraak voor een kennismaking met dit bureau.

Klooster Nazareth Koestraat.

Het bestuur van de SBEO heeft onlangs een kennismakingsgesprek gehad met het projectteam van de projectontwikkelaar en vastgoedbelegger, Inspire* Real Estate uit Rotterdam, voor de herontwikkeling van klooster Nazareth aan de Koestraat. Het team heeft hun visie Woonzorglandschap voor het klooster gepresenteerd. SBEO zal het verdere ontwerpproces actief blijven volgen.

De Kemmer

In masterplan de Kemmer worden zo'n 400 woningen biobased gebouwd. De SBEO heeft al 'aan de voorkant' samen met buurtgroep de Kemmer en IVN Oirschot het te integreren 'groen, blauw en rood' geïnventariseerd voor deze gebiedsontwikkeling. In de concept gebiedsvisie staat nieuwbouw getekend in de vrijwaringszoning van de Oude Loop en de Groene Corridor. De SBEO heeft hierover samen met een groot aantal groen-blauwe organisaties en personen een zienswijze ingediend bij gemeente Oirschot en de woningbouwregisseur. Helaas heeft dit nog niet geleid tot aanpassing van de gebiedsvisie, die 2 april in de gemeenteraad op de agenda staat van de raad. Wat wel aangepast is, is de uitkijktoren uit de koude oorlog. Op verzoek van de omwonenden blijft deze plek beperkt tot een 'landmark'. De gemeente heeft een aantal mobiliteitsoplossingen voor het gebied bedacht, maar nog niet voor de problematiek van de kanaalovergangen.

(Foto: drasland tussen de Groene Corridor en watergang de Oude Loop)

Middelbeers Oostzijde

In Middelbeers zijn voor een locatie tussen Hertog Janstraat en Kosterstraat/'t Ven eveneens woningbouwplannen in ontwikkeling. De gemeente heeft in dit project een faciliterende rol. SBEO heeft aangedrongen op voldoende aandacht voor de aanwezigheid van het stroomgebied van de Kleine Beerze dat raakt aan deze locatie en voor het belang van een veerkrachtige inrichting van de landschappelijke en ecologische hoofdstructuur, waarbij bodem en water ordenende principes zijn. Brabants Landschap, BMF en Waterschap hebben eerder al aangedrongen op bescherming van dit gebied.

Daarnaast heeft de SBEO negatief geadviseerd over het toevoegen van de gronden tussen het omleidingskanaal en het stroomgebied van de beek en heeft het bestuur gevraagd om recente gebiedsanalyses als Versnelling Woningbouwopgave, Landschapskwaliteitsplan en de visie Panorama Oostelbeers (waaronder Kempisch bouwen) onderdeel te laten zijn van de afwegingen, vooral waar het gaat om de stedenbouwkundige kwaliteit van de planontwikkeling.

Oirschot, groen blauw dooraderd

Behalve de initiatieven voor Oude Kemmer Loop en de Kleine Beerze bij Oostzijde Middelbeers is de SBEO ook betrokken bij een nieuwe kans die gemeente Oirschot krijgt op het gebied van groen-blauwe dooradering. Dit is een initiatief vanuit Provincie Noord Brabant en Brabants Landschap om meer groen aan te planten bij het blauw in het

Van Gogh National Park. Gebiedseigenaren (vaak agrariërs, maar de regeling geldt ook voor particulieren) worden opgeroepen om grond ter beschikking te stellen om groen toe te voegen. Daar staat een gepaste vergoeding tegenover. Verschillende partijen, waaronder ZLTO, zijn bij het project betrokken. Het project wordt in Oirschot op 10 april voor een breder publiek afgetrapt onder de naam 'Brabant Behaagt'.

Den Heuvel/Boterwijk

De gemeente heeft als voorkeursscenario een plan zonder bebouwing in het beschermd gebied van de Boterwijk. De bebouwing in het woongebied op de percelen aan en nabij de Heuvel wordt enigszins verdicht om het gewenste aantal woningen te realiseren.

De SBEO heeft haar visie in een presentatie ingebracht in dit proces. We vinden het belangrijk, dat er geen woningen komen in het beschermde akkercomplex. Dit gebied ligt provinciaal binnen de grenzen van de Regionaal Natuur/en Landschapseenheid RNLE en de groenblauwe mantel en heeft op gemeentelijk niveau zeer hoge cultuurhistorische waarde en hoge archeologische waarde.

Centrumvisie

De gemeente is aan de slag met de inrichtingsplannen als onderdeel van de centrumvisie. Het centrum moet worden aangepast aan de leefbaarheid-, duurzaamheid- en mobiliteitswensen van deze tijd. De SBEO is onderdeel van de alliantie Erfgoed. De ideeën, suggesties en referenties van de erfgoedalliantie zijn gebundeld in een presentatie ingebracht bij de gemeente. Erfgoed is een kernwaarde van Oirschot en dient leidend te zijn in het maken van de plannen.

Op maandag 11 maart is een tussentijdse presentatie geweest van het inrichtingsplan, waarbij een idee voor de verkeerstromen, straatprofielen en de meer groene inrichting van de Markt is getoond. Het uitgewerkte plan zal op 18 juni in de raad komen. Voor die tijd zal de erfgoedalliantie, waar SBEO ook deel van uit maakt, een overleg met de ontwerpers en gemeente hebben, om hun reactie op het plan te geven. (Impressie presentatie Centrumvisie Juurlink+Geluk).

GROENPLATFORM OIRSCHOT (GPO)

De SBEO heeft samen met WN&L de Beerzen en IVN Oirschot een Groenplatform Oirschot opgericht. Er is behoefte van de groeninstellingen om gezamenlijk met de gemeente tijdig informatie uit te wisselen over lopende en aankomende beleidsontwikkelingen, projecten op gebied van natuur, cultuurhistorisch landschap en biodiversiteit. De nadruk ligt nu op het in een zo vroeg mogelijk stadium betrokken worden van partijen bij de planontwikkeling en een vast aanspreekpunt bij de gemeente waarmee frequent contact onderhouden wordt. Onder het Groenplatform valt ook de Bomenwerkgroep. Het Groenplatform is inmiddels operationeel en heeft een groot aantal onderwerpen op het gebied van natuurinclusiviteit op haar agenda staan. Op dit moment wordt en Parkeerplaatsenplan gerealiseerd bij het Laco zwembad, waarbij ook het Speelbos autovrij wordt en de Overloopparkerplaats een groen omzoomd onderdeel wordt van de ecozone langs de A58. Het Groenplatform (inclusief de SBEO) heeft een grote bijdrage aan deze plannen kunnen leveren.

Binnenkort wordt met Rijkswaterstaat gesproken over compensatie van de boskap bij verzorgingsplaats Shell Kloosters, eveneens langs de A58.

BOMENVERORDENING

Er hebben inmiddels drie bijeenkomsten plaatsgevonden als aanzet voor een nieuwe bomenverordening. De bestaande bomenverordening is toe aan een herziening, omdat hij onvoldoende bescherming biedt voor het Oirschotse bomen areaal. Bijzondere aandacht wordt besteed aan het erfgoed-voorpoortrecht, herplanting, lanen, terugbrengen oude structuren en monumentale bomen en heggen.

De drie deelnemers van het Groenplatform, IVN Oirschot, WN&L de Beerzen gaan de plaatsen waar de bomen ontbreken langs de lanen van de gemeente inventariseren.

Een uitdaging is om ook particuliere bomen op de monumentale bomenlijst te krijgen.

Gemeente Oirschot is gevraagd enkele principiële keuzes te maken, waarna we in juni weer bij elkaar zullen komen.

ZANDPADEN

De SBEO heeft in Oirschot alle paden geïnventariseerd samen met WN&L de Beerzen.

Een stagiair van de HAS, Thyme Potters heeft in opdracht van het Brabants Landschap de Oirschotse zandpaden gekwalificeerd. De gemeente is van mening dat de zandpaden al een bescherming kennen. SBEO dringt aan op het vastleggen van de zandpaden in een themakaart om de cultuurhistorische paden en zandpaden met natuurwaarde beter te kunnen beschermen.

VRIENDEN

Uw financiële steun als beschermer van ons erfgoed is voor ons van groot belang. Wij kunnen niet zonder deze financiële steun omdat we geen gemeentelijke subsidie willen ontvangen om zo onafhankelijk mogelijk van de gemeente te kunnen werken.

Hierbij is een factuur bijgesloten voor de bijdrage voor de vrienden van de SBEO voor 2024.

De SBEO is een door de belastingdienst erkend als culturele ANBI instelling. Vriendelijk verzoeken wij u uw vrijwillige bijdrage van minimaal € 25 over te maken op: NL67 RABO 0127282734 t.n.v. Penningmeester SBEO o.v.v. uw naam.

SBEO, 02-04-2024